

Манастирот "Сите Светии" во село Лешани, Дебарца, Охридско, има длабока историска и културна вредност. Посебна улога има одиграно и во борбата за зачувување на македонската црковна и национална слобода и независност.

На 22 јуни, на овој свет ден, се одржа црковно-народен собир кој беше во знак на осветувањето на новите црковни конаци. Во нивната изградба помогна и светскиот македонски неделник "Македонско сонце", кој не само што донираше компјутер (лаптоп), туку и го изработи веб-сајтот на манастирот "Сите Светии".
www.sisveti.com.mk

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

МАНАСТИР "СИТЕ СВЕТИИ" ВО Л

ВЕРНИЦИТЕ ЈА СЛЕДЕА БОГОСЛУЖБАТА

ДУХОТ ГИ ПОБ

На дваесеттина километри од Охрид, во областа наречена славна Дебарца, се наоѓа познатиот манастирски комплекс "Сите Светии", посветен на сите Божји славеници, маченици, ангели и светци, кои го дарувале својот живот за славата Божја. Нивните чисти срца никогаш не биле поразени, бидејќи знаеле каде одат и својот духовен спас го нашле во Божјите прегратки.

Манастирот гордо се издигнува над селото Лешани.

На 22 јуни, на овој свет ден, се одржа црковно-народен собир кој беше во знак на осветувањето на новите црковни конаци. Во нивната изградба помогна и светскиот македонски неделник "Македонско сонце", кој не само што донираше компјутер (лаптоп), туку и го изработи веб-сајтот на манастирот "Сите Светии".

Ова светилиште се наоѓа на 800 метри надморска височина и доминира над областа Долна Дебарца. Тоа е подигнато на висорамнината на едно плато, во пазувите на Долни Осој, дел од планинскиот венец Мазатар на Плаќенска Планина. Од манастирскиот комплекс се протега прекрасна панорама, долу плодно поле, а над него густа дабова и габрова шума. Оваа местоположба му дава посебен впечаток на манастирот "Сите Светии" или како што уште се нарекува "Си Свети". Во овој земен рај, на ова место, суштествува Божјата милост и благодет, во чиј духовен и ре-

лигиски мир можат да се препородат сите благочестиви христијани.

СЛАВНО МИНАТО

Свеченоста која се одржа во манастирот беше во организација на настојателот на манастирот "Сите Светии", отец Вартоломеј, а со црковната бого-

служба чиновначествуваше митрополитот на Дебарско-кичевската епархија, г. Тимотеј, потоа митрополитот на Брегалничката епархија г. Иларион, како и митрополитот на Струмичката епархија г. Наум и повеќе свештенослужители и верници. Овој духовен храм, лоциран во прекрасните предели на славната и револуционерна Дебарца е опкружен со повеќе цркви и манастири: "Свети

ЕШАНИ - ОХРИДСКО

СО БОГОСЛУЖБАТА ЧИНОНАЧАЛСТВУВАШЕ МИТРОПОЛИТ Г. ТИМОТЕЈ, ВО СОСЛУЖЕНИЕ СО МИТРОПОЛИТ Г. НАУМ И МИТРОПОЛИТ Г. ИЛАРИОН

на и национална слобода и независност.

За време на Илинденскиот период тој бил центар на сите револуционерни настани во Дебарца и пошироко. Тука е почетокот на првата илинденска вооружена чета. Старешината на манастирот бил главен организатор на ослободителното движење во овој крај, за што го дал и животот.

Од манастирот "Сите Светии" зрачела и се ширела македонската национално-револуционерна мисла за ослободување на Македонија во Дебарца и пошироко. Тоа особено дошло до израз кога негов старешина бил свештеникот Васил Попангелев од село Лешани. Тој бил првиот член на ТМОРО во Долна Дебарца и вршел покрстување на луѓе од целото подрачје за делото на Организацијата според сите барања (пред евангелие и крст).

Подготовката за формирањето на првата вооружена чета во Охридско ја извршил свештеникот Васил Попангелев во манастирот "Сите Светии".

Имено, настаните почнале да се одвиваат со доаѓањето на тројца од Дебарца: Дејан и Милош од Лактиње и

ЕДИ СИТЕ ЗУЛУМЦИИ

НОВИОТ ЕДНОКОРАБЕН ХРАМ НА МАНАСТИРОТ

Атанасиј" во Лешани, "Пресвета Богородица" во Средоречје, "Света Недела", "Пресвета Богородица" во Злести и "Свети Ѓорѓија" во Горкополе. Сите заедно со манастирот "Сите Светии" формираат еден духовен триаголник, светилиште на христијанството, кое со векови опстојувало на овие простори. Не залудно се вели дека токму Македонија

КОНАЦИТЕ БЕА ОСВЕТЕНИ ВО ЧЕСТ НА "СИТЕ СВЕТИИ"

и овие наши предели се лулката на христијанскиот живот.

Манастирот "Сите Светии", односно неговата стара црква потекнува од 1452 година и таа е ставена под заштита на Законот за културно-историски споменици. Меѓутоа, од ставањето под заштита на Законот до денес нема поголеми интервенции за нејзино физичко и уметничко заштитување.

Манастирот "Сите Светии" во село Лешани, Дебарца, Охридско, има длабока историска и културна вредност. Посебна улога има одиграно во борбата за зачувување на македонската црков-

Миладин од 'Рбиново во Бугарија, кои станале вооружени борци на Организацијата. Тие од Лактиње дошле во манастирот "Си Свети". Околу месец ипол за нив се грижел старешината на манастирот: ги хранел, ги обезбедувал, а за нивната намера подетално го информирал охридското раководство. Главната соработка одела преку Христо Узунов. Лично Христо Узунов дошол во манастирот "Си Свети", кај Васил Попангелев, за да се увери во намерата на дојдените и дури потоа се согласил на револуционерните дејства. По целосните подготовки од "Сите Светии" че-

ЦРКВА

творицата комити заминале во манастирот "Света Петка" кај Велгошти, каде на Иванден (7 јули) 1901 година го извршиле свечениот чин - земањето комитска заклетва. Веднаш по формирањето вооружената чета повторно се вратила "во Лешанската планина", односно во манастирот "Си Свети". За време на Илинденското востание старешината на манастирот "Си Свети", Васил Попангелев, бил претседател на Комисијата за обезбедување на збегот Српница. На 5 август 1903 година, во синорот над селото Кратица, тој го осветил охридското востаничко знаме. На тој свечен чин присуствувало горското началство на чело со Христо Узунов,

востание, на чело со старешината Васил Попангелев, по опожарувањето на селото Лешани, шестотините османлиски аскери на Бахтијар-паша на 7 август 1903 година се нафрлиле на манастирот. Тие прво го ограбиле, а потоа ја запалиле манастирската црква и заклале двајца манастирски слуги. Меѓутоа, поп Васил Попангелев со уште поголема жестина се борел. Сè до 27 септември (на големиот празник Крстовден) 1903 година пружал отпор, кога бил смртно погоден од непријателски куршум бранејќи го збегот Српница. За да не падне жив во рацете на непријателот попот се саможртвувал. Од бес што не бил фатен жив му била отсечена главата и на кол носена до селото Подмолје, каде била фрлена по прекор на еден постар Турчин:

СТАРИОТ ХРАМ

претставници од сите села на Дебарца, како и вооружените чети од пет-шест села.

Како одмазда за улогата која ја имал манастирот "Си Свети" во Илинденското

"Да бевте јунаци жив да го фатевте, ќе беше добро, вака не чини. Со ова само лошо му носите на нашиот султан".

Што претставувал старешината на манастирот "Си Свети", Васил Попанге-

лев, за Дебарца, а со тоа и манастирот, јасно се гледа од турската документација. Неговиот труп бил погребан од соселаните кај неговата кошара во Српница, во која изгорела и мајка му, а по три години нивните посмртни останки биле пренесени во гробот на татко му, поп Ангел, кај манастирот "Си Свети". По повод стогодишнината од храбрата смрт за црковна и национална слобода на Македонија на Васил Попангелев, со заземање на Неговото високопреосвештенство митрополитот г. Тимотеј, бил возобновен надгробниот споменик на овој верен македонски син, чие осветување го изврши митрополитот г. Тимотеј во сослужение на шестмина црковнослужители на празникот Си Свети (22 јуни) 2003 година.

ДУХОВНА СЛОБОДА

Во текот на Втората светска војна првата вооружена борба баталјонот "Мирче Ацев" ја водел на 7.9.1943 година, токму во овој манастир, против стационалираната фашистичка група во него. Во 1944 година во манастирот престојувале поголеми делови и придружни единици на ГШ на НОВ и ПОМ. Тогаш во манастирот "Сите Светии" била формирана културно-уметничката група "Кочо Рацин", која тука ја подготвила и одржала генералната проба на програмата со која настапила во првиот слободен град Крушево, па во Македонски Брод и оттаму отишле во Горно Врановци, Велешко, каде нејзината дејност најмногу дошла до израз.

По ослободувањето во овој манастир привремено бил сместен домот "Лазар Колишевски" за деца без родители.

Сè што било дело за севкупната национална и духовна слобода во Дебарца и пошироко е тесно поврзано со манастирот "Сите Светии".

Манастирот "Сите Светии" е духовен центар на цела Дебарца. Тој е монашки центар на овој дел. Низ него минале многу генерации монахињи и монаси.